

EUROPOS CENTRINIS BANKAS

EUROPOS CENTRINIS BANKAS

EUROPOS CENTRINIO BANKO NUOMONĖ

2011 m. kovo 17 d.

dėl Europos Vadovų Tarybos sprendimo, kuriuo iš dalies keičiamas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 136 straipsnis, kiek tai susiję su stabilumo mechanizmu, taikytinu valstybėms narėms, kurių valiuta yra euro, projekto

(CON/2011/24)

(2011/C 140/05)

Ižanga ir teisinis pagrindas

2011 sausio 10 d. Europos centrinis bankas (ECB) gavo Europos Vadovų Tarybos prašymą pateikti nuomonę dėl Europos Vadovų Tarybos sprendimo, kuriuo iš dalies keičiamas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 136 straipsnis, kiek tai susiję su stabilumo mechanizmu, taikytinu valstybėms narėms, kurių valiuta yra euro ⁽¹⁾, projekto (toliau – sprendimo projektas).

ECB kompetencija teikti nuomonę yra grindžiama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 48 straipsnio 6 dalimi. Vadovaudamasi Europos centrinio banko darbo reglamento 17 straipsnio 5 dalies pirmuoju sakiniu, Valdančioji taryba priėmė šią nuomonę.

Bendros pastabos

1. Pinigų sąjungoje sustiprinta fiskalinė ir makroekonominė priežiūra yra tinkama priemonė siekiant sumažinti netolimoje praeityje Europos Sąjungos patirtų valstybių skolų krizių dydžio ir smarkumo riziką. Tuo tikslu ECB ekonominės ir pinigų sąjungos (EPS) ekonomikos valdysenoje reikalavo „kvantinio šuolio“, kuris turėtų vesti prie stipresnės ekonominės sąjungos, kuri atitiktų ekonominės integracijos mastą ir valstybių narių, kurių valiuta yra euro, jau pasiektą tarpusavio priklausomybę. ECB pateikė pasiūlymus dėl tokio „kvantinio šuolio“ 2010 m. birželio 10 d. komunikate „Ekonomikos valdysenos sustiprinimas euro zonoje“ ir šiame kontekste pateikė konkrečius teisinius pasiūlymus 2011 m. vasario 16 d. ECB nuomonėje CON/2011/13 dėl ekonomikos valdysenos reformos Europos Sąjungoje ⁽²⁾.
2. Kadangi valstybių skolų krizių rizika vis dar išlieka aktuali net esant šiai sustiprintai fiskalinei ir makroekonominėi priežiūrai, siekiant apsaugoti visos euro zonos stabilumą, pageidautina nustatyti nuolatinę krizių valdymo sistemą, kuri gali, kaip *ultima ratio*, teikti laikiną finansinę paramą valstybėms narėms, kurių valiuta yra euro, kurių galimybė naudotis rinkos finansavimu yra sumažėjusi. Ši sistema turėtų būti sudaryta taip, kad sumažintų moralinę riziką ir sustiprintų iniciatyvas dėl prevencinio fiskalinio ir makroekonominio suregulavimo.
3. Netolimoje praeityje valstybės narės, kurių valiuta yra euro, akcentavo savo pasiryžimą veikti siekiant apsaugoti euro zonos stabilumą, ir dėl šios priežasties jos sudarė dvišalių paskolų paketą Graikijos Respublikai ir įkūrė Europos finansinio stabilumo fondą (EFSF) kaip tarpvyriausybinių euro zonos laikiną fondą teikti paramą sunkumų patiriančioms valstybėms narėms. EFSF egzistuoja kartu su Europos

⁽¹⁾ Žr. 2010 m. gruodžio 16–17 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas.

⁽²⁾ Dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje. Taip pat žr. po 2010 m. lapkričio 4 d. Valdančiosios tarybos posėdžio padarytą ECB pirmininko ižanginį pranešimą.

Sąjungos Europos finansinio stabilizavimo mechanizmu (EFSM) ir, taip pat kaip paskolų Graikijos Respublikai paketui, jo finansavimui yra taikomos griežtos sąlygos. Dėl šių sąlygų susitarė valstybės narės, kurioms reikalinga parama, ir Europos Komisija, veikianti valstybių narių, kurių valiuta yra euro, vardu, kartu su ECB ir Tarptautiniu valiutos fondu. Šį mechanizmą turi patvirtinti paramą teikiančios valstybės narės, kurių valiuta yra euro.

4. Atsižvelgdamas į tai, ir kartu pakartodamas kvietimą toliau stiprinti fiskalinę ir makroekonominę priežiūrą, kaip minėta Nuomonėje CON/2011/13, ECB pritaria sprendimo projektui. Visoms valstybėms narėms patvirtinus sprendimo projektą, 136 straipsnio 3 dalis atsispindės Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV). Pagal ją tikimasi, kad valstybės narės, kurių valiuta yra euro, nustatys nuolatinį mechanizmą, vadinamą Europos stabilumo mechanizmu (ESM) ⁽¹⁾. ESM bus naudojamas, jei to reikės visos euro zonos stabilumui apsaugoti, o laikina finansinė parama pagal jį galės būti teikiama tik taikant griežtas sąlygas. ESM pakeis dabartinius laikinus EFSM ir EFSF susitarimus, kurie liks galioti iki 2013 m. birželio arba iki dienos, kai pasibaigs jų veikla.
5. Be to, netgi prieš jo įsigaliojimą, naujosios SESV 136 straipsnio 3 dalies tekstas padeda paaiškinti, ir kartu patvirtina, SESV 125 straipsnio taikymo sritį visos euro zonos finansinio stabilumo apsaugojimo kontekste, t. y. laikinos finansinės paramos suteikimas yra iš principo suderinamas su SESV 125 straipsniu, jei jis yra būtinas tokiai apsaugai ir taikant griežtas sąlygas. Be to, naujoji SESV 136 straipsnio 3 dalis neišplečia Sąjungos kompetencijos.
6. Dėl tikslaus ESM modelio yra pradėtas būtinas pasirošimas. Keturi požymiai, kurie padidintų ESM efektyvumą ir palengvintų jo veikimą, yra: a) jis turėtų būti nustatytas pagal Sutartį taikant tarptautinę viešąją teisę ir patvirtinus valstybėms narėms, kurių valiuta yra euro, taip, kad nacionaliniai teisės aktai būtų suderinami su Sutarties nuostatomis, b) sprendimų priėmimo ESM taisyklės turėtų teikti pirmenybę efektyvumui, pavyzdžiui, numatant ESM sudarymą valstybių narių, kurių valiuta yra euro, abipusiu sutarimu, c) visiškai atsižvelgiant į Sutartis, ESM turėtų turėti kompetenciją naudoti atitinkamas priemones, kad galėtų efektyviai kovoti su plitimu tais atvejais, kai rinka yra ypač nestabili ir d) ESM turi laikytis atsargaus ir patikimo finansinio valdymo principų ir jam turi būti vykdomas išorės ir vidaus auditas.
7. Be šių keturių požymių būtina, kad ESM būtų apsaugotas nuo bet kuriam krizės valdymo mechanizmui būdingos moralinės rizikos. Teikiant stiprias ir ilgalaikes paskatas valstybių narių, kurių valiuta yra euro, patikimai fiskalinei ir ekonominei politikai būtinos apsaugos priemonės, pavyzdžiui, TVF dalyvavimas skolos tvarumo tyrime, derybos dėl programos ir jos finansavimas, nelengvatinės TVF praktiką atitinkančios sąlygos ir reguliari bei griežta priežiūra, kaip pagalbą gaunančios valstybės narės vykdo fiskalinio ir makroekonominio suregulavimo programą, nuo kurio priklauso finansinė parama. Be to, šios apsaugos priemonės sustiprina pirmiau minėtos sustiprintos Sąjungos fiskalinės ir makroekonominės priežiūros sistemos efektyvumą.
8. Sprendimo projekto svarbiausias bruožas yra tai, kad jis numato tarpvyriausybinių, o ne Sąjungos mechanizmą. ECB pritaria Sąjungos metodo naudojimui ir pritartų, kad, pasinaudojus įgyta patirtimi, tinkamu metu ateityje ESM taptų Sąjungos mechanizmu. Šiuo metu ECB skatintų, jei prie ESM įgyvendinimo vedančių aplinkybių įvertinimo ir dėl finansinės pagalbos sąlygų Sąjungos institucijoms būtų suteiktas reikšmingas vaidmuo, ypač atsižvelgiant į jų kompetenciją ir jų dėmesį bendram Sąjungos labui.
9. Atsižvelgiant į ECB ir Eurosistemos vaidmenį, kadangi pagal Europos centrinių bankų sistemos ir Europos centrinio banko statuto (toliau – ECBS statutas) 21 straipsnio 2 dalį, o taip pat pagal Sąjungos vidutinės trukmės finansinės pagalbos priemonę ⁽²⁾, EFSM ir EFSF, ECB gali veikti kaip ESM fiskalinis agentas, SESV 123 straipsnis neleistų ESM tapti Eurosistemos kita sandorio šalimi pagal ECBS statuto

⁽¹⁾ Žr. 2010 m. lapkričio 28 d. Eurogrupės pranešimą.

⁽²⁾ Žr. 2009 m. balandžio 20 d. ECB nuomonės CON/2009/37 dėl pasiūlymo dėl Tarybos reglamento, iš dalies keičiančio Reglamentą (EB) Nr. 332/2002 dėl priemonės, teikiančios vidutinės trukmės finansinę pagalbą valstybių narių mokėjimų balansams, sukūrimo (OL C 106, 2009 5 8, p. 1) 1 punkto antrą pastraipą.

18 straipsnį. Dėl šio elemento ECB primena, kad piniginio finansavimo draudimas SESV 123 straipsnyje yra vienas iš pagrindinių EPS teisinės struktūros ramsčių ⁽¹⁾ dėl valstybių narių fiskalinės disciplinos prižasčių, ir tam, kad būtų išsaugotas bendros pinigų politikos vientisumas, taip pat ECB ir Eurosistemos nepriklausomumas.

10. ECB skatina valstybes nares nedelsiant pritarti sprendimo projektui, kad jis įsigaliotų jame numatytą dieną, t. y. 2013 m. sausio 1 d.
11. ECB rekomenduoja, kad sprendimo projektas būtų iš dalies pakeistas dėl teisinio techninio aspekto. Konkretus redagavimo pasiūlymas kartu su aiškinamuoju tekstu pateikiamas priede.

Priimta Frankfurte prie Maino 2011 m. kovo 17 d.

ECB pirmininkas
Jean-Claude TRICHET

⁽¹⁾ Žr. 2010 m. gegužės mėn. ECB pranešimą apie konvergenciją, p. 24.

PRIEDAS

Redagavimo pasiūlymas

Europos Vadovų Tarybos siūlomas tekstas	ECB siūlomas pakeitimas ⁽¹⁾
Pakeitimas	
2 straipsnio antra pastraipa	
„Šis sprendimas įsigalioja 2013 m. sausio 1 d., jeigu visi pirmoje pastraipoje nurodyti pranešimai ...“.	„Šis sprendimas 1 straipsnis įsigalioja 2013 m. sausio 1 d., jeigu visi pirmoje pastraipoje nurodyti pranešimai ...“.

Paiškinimas

Vadovaujantis ES sutarties 48 straipsnio 6 dalimi, 2013 m. sausio 1 d. įsigalios tik sprendimo projekto 1 straipsnis, jeigu nacionalinis patvirtinimo procesas bus baigtas iki tos dienos, arba vėliau – pasibaigus nacionalinio patvirtinimo procesui. 2 straipsnis, kuriame numatyta valstybių narių pareiga pranešti apie atitinkamo nacionalinio patvirtinimo proceso užbaigimą, įsigalios, kaip ir pats sprendimo projektas, pagal SESV 297 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą (t. y. dvidešimtą dieną nuo sprendimo paskelbimo Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje, jei sprendimo projekte nebus nurodyta kita diena), kadangi ES sutarties 48 straipsnio 6 dalyje nėra nuorodos į šios specialios pranešimo pareigos įsigaliojimą.

⁽¹⁾ Pusjuodžiu šriftu pagrindiniame tekste žymimas naujas ECB pasiūlytas tekstas.